

Podmaniczky Szilárd

[Testkontroll]

A testkontroll diéta, amely a Diamond házaspár, Marilyn és Harvey Diamond találmánya, azt mondja, hogy étrendünk főként zöldségből, gyümölcsből és feldolgozatlan élelmiszerekből álljon, illetve táplálkozásunk során válasszuk szét, különítsük el a fehérje- és szénhidrát-tartalmú táplálékok fogyasztását, mert e kettő együtt közömbösíti a gyomorsavat, minekutána táplálékunk haszontalan rothadásnak indul.

A leghétköznapibb téma a fogyókúra vagy a helyes táplálkozás, melyekről való gondolkodása során az ember, a még oly kevés anatómiai ismeretekkel rendelkező is fölidézi, elképzeli testének működését, a test belsejét, amelyben, Hajnóczy gasztrohasonlatával élve, sötét van, mint egy fasírtban. A magyar emberek többsége túlsúlyos, mert nem figyel oda a táplálkozására, keveset bolyong saját belső testi sötétségében. A magyar konyha egyébként sem egy szusi-allegória, annál inkább a fehérje- és szénhidrát-tartalmú táplálékok közös hidrogénbombája, amely az ötven és hatvan felé ballagó magyar emberben egyszer csak fölrobban, és a gondolatok jelentős részét a test belsejébe vezérli, s a mégoly veszélytelennek tűnő töpörtyűzés is megindítja a halálgondolatok láncatlapasát.

Írom mindezt február este, Ulrich Gábor rajzai elé, odakint a fehér óra rátelepült a sötétség. Gábor alkatilag vékony ember, valószínűleg soha nem került fogyókúra közeli állapotba, mégis alaktani állapotokkal dolgozik az ő testkontrollja is.

Gábor testkontrollját én így képzelem el: Álljon a szellemi táplálkozásod középpontjában 90 százalék kétségbeesés, és ha van hozzá erőd és bátorságod, akkor válaszd szét a test létező pusztulásának tapasztalatát a test létező pusztulásának ábrázolásától. Ha így cselekszel, nem közömbösíted a keletkező aktív inspirációt, és a földolgozott szellemi tápanyag a mű építkezését szolgálja. Az így születő kép minden porcikájában remeg és rezeg, s bár az ábrázolás módja statikus, nincs olyan pillanata, hogy ne az idegszálak szikrázó kisülését idéznék fel.

A képek elementáris hatása egy dupla paradoxon.

Az első: kívülről nézzük a formát, amely legyen ember, madár, könyv, gramofon, vagy mindezek átalakulásából keletkező test, mégis a belsejét látjuk. A képrostok testrostok, amelyek szétfutó érhálózata a test hajszálerei, ideghálózata.

A második paradoxon: testeket látunk, miközben a testek érzékelése folyamatosan pulzálva átcsap a szerző intuíciónak érzékelésébe. Olyan spirituális tartalmakat tapasztalunk, amilyenek bennünk működnek. Kinek a pap, kinek a paplan.

Időközben arra is rá kellett jönnöm, hogy – ugyan nem írom át az eddigieket – létezik a képekből kiolvasható harmadik paradox állítás is.

A harmadik: a képek egy radikálisan ábrázolt prózai történetet mondanának el, de nem tudják elmondani, mert nincs rá idejük. A történet egy dermedt keresztmetszetét látjuk, és bár történet, próza, a cselekvő idő megállításával mégis inkább a poétikai sűrítés bomlik elő. Az már nagyon térgeometriába hajló állítás lenne, hogy a próza műfaji keresztmetszete a vers.

Csakhogy ez a fajta konstruktív tételezés fogalmilag levezethető, viszont a látvány épp a dekonstrukció legjobb vonásait viseli.

A testeket a szétesés, átváltozás pillanatában látjuk, amikor nem tartja össze őket más, csak a sötét erő. Kozmikus léptékekben a világegyetemet látjuk, amelynek 4,6 százalékát ismerjük, ez a megfigyelhető anyag, 23 százalék a sötét anyag, és 72 százalék a sötét energia. Ezt látjuk. Ezt a titokzatos, megismerhetetlen világot, amely egyes filozófiák szerint megismerhető, az egész életen át tartó tanulás végtelen sok életen át vezető kalandjával. Nem fogják elhinni, bemásolok a dolgozatomba egy képet, amely a világegyetem eddig nem ismert, sötét anyagát és energiáját ábrázolja.

Ha a szemünk nem csal, márpedig miért csalna ekkorát, mintha a grafikák egy kinagyított részletét látnánk, amely ugyanolyan szálal elrendezést mutat, mint amit a Millennium nevű szuperszámítógép rajzolt a világegyetem keletkezéséről.

Hogy mégsem egy elrugaszkodott hasonlat ez, azt a számítógépes modellépítésben használatos véletlen faktor és az úgynevezett művészi alkotás létrehozásakor működő alkotói szándék véletlenszerűsége között fennálló hasonlóság magyarázza. Gábor képeit akkor érthetjük meg igazán, ha megpróbáljuk a keletkezésük felől átélni őket.

A legfontosabb kritikai és műfogyasztási attitűdnek tartom, ha abból indulunk ki, hogy a mű nem létezett, mert csakis és kizárólag a mű születésének, genezisének átélése hiteles forrás – minden más el- és belemagyarázás.

Nézzünk végig ezeken a képeken, és lássunk üres papírokat. Helyezzük magunkat abba az időbe, amikor Gábor volt olyan kedves, úgy öt-tíz évvel ezelőtt, és kiállította azokat az üres papírokat, amelyeket majd használni fog egy 5–10 évvel későbbi kiállításán. Nem tudom, érzik-e azt az elképesztő ürességet, űrt, semmit, ahonnan ezek a rajzok létrejöttek. És ha elképzelve ezt az ürességet, akkor pontosan látjuk a születést, a teremtés történetét, a semmiből való létrejövését. És ha a semmiből jött létre, akkor nem volt modell, amihez hasonul, nem volt modell, amit ábrázol, és nem volt terv sem, amely a létrehozásukban működő erőket ne nevezhetné a véletlen játéknak. A teremtés nem modellalkotás. A teremtés a véletlen erők elszabadítása, vagyis műértői értelemben: az ismeretlen démoni titokzatosság ábrázolása.

Ha a számítógép valóságos képet akar létrehozni, ha teremteni akar, vagy még inkább: a világegyetem teremtését akarja ábrázolni, akkor nem mást kell tennie, mint iszonyatos erővel működésbe hoznia a véletlenek láncolatát.

És a véletlenek féktelen láncolatából kirajzolódó képi világ atavisztikus tapasztalatokra visz Gábor művein, ahol egyszerre jelenik meg a történet keresztmet-

szetén a költőiség, egyszerre mutat a kép testi formát és spirituális érzékiséget, és egyazon pillanatban matatunk a test külső idomain és zuhanunk a szervek sötét mélyére.

A testkontroll az az erő, amely képes a halál fölött, vagy épp a létezés titokzatosága fölött érzett kétségbeesést véletlenek láncolatára bontva teremtő működésbe hozni.

A testet nem lehet másként kezelni: uralni kell és szabadon engedni.

A test, hogy visszakanyarodjunk a táplálkozás testélményéhez, a legbiztosabb tapasztalat arra, hogy a világegyetem létezésében kitüntetett szerepe van salátáknak, gyümölcsöknek és zöldségeknek.

És a rántott hússal mi van? Semmi. Az is a semmibe vezet. Mert ki húst ránt, hús által vész el.